

DENEYİM: TTB DAYANIŞMASI

Dr. Mübetcel İlhan

Tıp Doktoru, Türk Tabipleri Birliği Merkez Konsey Üyesi

“Yalnız değilsiniz, aklımızdasınız, yüreğimizdesiniz!”

COVID-19, dünyayı kasıp kavuran, dokunduğu her şeyi hızla değiştiren, sığınacak bir köşenin kalmadığı, sağ kalırsak bizlere özel tanıklık bahşeden bu devasa kötülük her yeri sarmıştı.

Koronavirüs ailesi son yirmi yılda iki büyük salgınla (SARS-cov, MERS-Co) bizlere deneyim yaşatmıştı. Aralık 2019’da Çin’den yola çıktığında Wuhan’da yaşananlar dünyaya gerekli uyarıyı vermiş ancak ülkeler ilk vakalarını reddetmeyi, saklamayı tercih etmişlerdi. Van’da Şubat ayı içinde ağır pnömöni vakaları görüldüğünde, başta İran olmak üzere sınır komşularımız COVID-19 ile çevremizi sardığında henüz red aşamasındaydık.

Türk Tabipleri Birliği 23 Şubat 2020 tarihinde “Kapımızdaki koronavirüs tehlikesine karşı önlemler artırılmalı, sağlık kuruluşlarındaki koruyucu ekipman eksiklikleri giderilmelidir” demişti. Ardından 9 Mart günü yaptığı açıklamada “Yeni koronavirüs enfeksiyonunu teşhis edebiliyor muyuz? Olası bir salgına hazır mıyız?” Sorularını yöneltmişti. Bu açıklamada hastanelere ve aile sağlığı merkezlerine kişisel koruyucu malzeme dağıtılıp dağıtılmadığını sorarak bakanlığı hazırlık konusunda uyarıyordu.

Ve 11 Mart’ta ilk COVID-19 vakası hangi şehirde olduğu saklanarak açıklandı!

Yurtdışı giriş çıkışlarındaki kontrolsüzlük, umre dönüşü vatandaşların ülkenin dört bir yanına dağılması, torba usulü karantina görüntüleri kaygılarımızı artırmış, salgını hastanelerde durdurmaya çalışan resmî anlayış hasta artışına engel olamamıştı.

Yeniden 16 ve 18 Mart tarihlerinde “hekimleri ve sağlık çalışanlarını korumadan, toplumu koruyamazsınız!” Açıklamalarını yaparak bakanlığı ivedilikle önlem almaya çağırmıştık.

İlk haftadan itibaren hastanelerde kişisel koruyucu donanım eksikliğinin yaşanması, ekipmanların niteliksizliği, hasta yoğunluğunun olduğu bazı birimlerde ekipmanların sayısı ile verilmesi, aile sağlığı merkezlerine “malzemeyi kendiniz alın” denmesi sağlık çalışanlarında fazlasıyla moral bozukluğu yaratmıştı.

Hastalık ve ölüm riskini artıran bu yokluk, bu sınırlılık hepimizi üzmüştü.

En kolay temin edilebilecek maske dahi bir yılan hikayesine dönüşmüştü. Ülkede tekstil fabrikaları, atölyeleri, resmî kurumların dikimevleri varken ortalıkta maske yoktu! Salgın var ama maske yok! Paranızla almak istediğinizde de yok! Önce PTT ile haftada beş maske gönderileceği, sonra e-devletten başvuru ile verileceği duyuruldu. Her ikisi de yürümeyince gönderilen kod numaralarıyla eczanelerden almak gerekti. Ama o da olmadı. Son gelen emir çalışanların maskelerini kurumlardan temin edecekleri yönünde oldu. Daha garibi bu karmaşa ve kaos ortamında market ve eczanelerde maske satışı yasaklandı.

Böylelikle sağlık çalışanları için tüm yaşam alanlarını kapsayan bir kabus başladı: İş yoğunluğunun artması, uzun çalışma saatleri, içinde saatlerini geçirdiği ekipmanların sayılı verilmesi, çalışma alanında fiziksel koşulların uygunsuzluğu, klima sorunu, yeme düzeninin değişikliği, kısıtlı toplu taşımlar, ailesine virüs taşıma korkusu, evden uzak kalma, çocukların bakımı,... İstanbul başta olmak üzere başlayan salgını özveriyle karşılamaya çalışan sağlık çalışanları için ek yük olmuştu. Sağlık hizmetlerinin her bir köşesinde çalışan hekim, hemşire, diş hekimi, eczacı, teknisyen, laborant, ATT, şoför, güvenlik görevlileri, temizlik personelinin virüs bilinmezliği içinde yükleri daha da ağırlaşmıştı.

Sağlık çalışanları bu ruh halini yaşarken sessiz ve seyirci kal(a)mayan bir grup hekim ve iş insanı el ele verip Türk Tabipleri Birliği işbirliği yaparak “hekimleri koruma”ya aldı. Gönüllülük ve dayanışma temelinde kısa sürede örgütlenen bu yapı ülkenin dört bir yanından gelen acil ihtiyaç taleplerini karşılamaya, hekimler ve diğer sağlık çalışanlarının kişisel ekipman eksiklerini temin etmeye çalıştı. O günlerde malzemelerini teslim ettiğimiz 52 ildeki birçok meslektaşımızla konuşma şansını yakalamış, “Nasıl çoğalabiliriz?”, “Nasıl hızlanabiliriz?” Sorularına yanıtlar aramıştık.

Merkezi düzeyde geliştirdiğimiz bu dayanışma dışında tabip odalarımız da kendi ilişkileri üzerinden mezuniyet grupları, yerel yönetimler ve bireysel bağışçıların desteğini alarak dar günlerde hekim ev diğer sağlık çalışanlarının yardımına koşmuştu.

Tablo: Dayanışma Desteği (asgari miktar)

MALZEMELER	TABİP ODALARI	“HEKİM KORUMA”	TOPLAM
Tıbbi (Cerrahi) Maske	110.550	140.200	250.750
Eldiven	50.000	100.600	150.600
Bone	150	45.300	45.450
N95 / FFP2	11.700	18.800	30.500
Siperlik	27.020	2.712	29.732
Önlük	950	16.220	17.170
Tulum	1.000	3.220	4.220
Dezenfektan	1.032		1.032
Gözlük	77	840	917

Yukarıdaki tablodaki gösterilen malzemelerin dışında “Hekim Koruma”; 200 adet puls oximetre probu, 100 adet alından ateş ölçer, 9 adet videolarinoskop cihazı, 2 adet solunum cihazı, 2 adet fiberoptik entübasyon cihazı, tabip odalarımız da 40 adet UV lambası ve 20 adet entübasyon box ekipmanı temin etmişti.

Salgın döneminin başında COVID-19 vaka yoğunluğunun olduğu iller ve hastaneler dağıtımda ilk tercihlerimiz olsa da, zaman içerisinde dağıtımda aile sağlığı merkezlerine ağırlık verilmişti.

Kimi zaman il merkezine yüz kilometre uzaklıktaki bir sağlık birimine ulaştırdığımız paketin kısa süreli ihtiyaç giderdiğini hepimiz biliyorduk. Daha önemlisi “Paketiniz ulaştı mı?” Sorusuna “Sarıldım, kış güneşi gibiydi”, “Teşekkür ederiz”, “Çok teşekkür ederiz” sözleri varmak istediğimiz yerd:

Yalnız değilsiniz, aklımızdasınız, yüreğimizdesiniz!

Öte yandan yerel yönetimlerin sağlık çalışanlarına yönelik yaptığı yardımlara yasak getirilmesi aslında hepimize verilmiş bir gözdağıydı. Ama toplumların ve mesleklerin ahlâki değerlerinin genelgelerle, yönergelerle çizilemeyeceğini en iyi biz biliyorduk.

Tıpkı iyi hekimlik değerleri gibi...

Biliyoruz ki; dayanışma sıcaktır, umuttur.

Dayanışma yaşatır!

